

มาเฟีย

สรรควัฒน์ ประดิษฐพงษ์*

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มุ่งเน้นที่จะสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ “มาเฟีย” โดยหันไปพิจารณาบุคคลกลุ่มนี้ ณ แหล่งที่ถือกำเนิด คือประเทศอิตาลี และโดยเฉพาะที่เกาะซิซิลี ทั้งนี้ โดยผ่านการพิจารณาตั้งแต่จุดกำเนิด ประวัติความเป็นมา อดีตมาเฟียคนสำคัญ อุดมการณ์ การจัดองค์กร พฤติกรรม รวมถึงความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญซึ่งยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านอุดมการณ์และภาพลักษณ์ จะสามารถสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลกลุ่มนี้ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เชื่อว่าไม่มีผู้ใดไม่เคยได้ยินคำว่ามาเฟีย แม้มาเฟียจะมีได้รับการบรรจุไว้ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานไม่ว่า พ.ศ. ไต แต่คนไทยก็ใช้คำว่ามาเฟียได้อย่างไม่ซัดปากโดยมีจำเป็นต้องรู้ที่มาของคำนี้

บทความนี้จะกล่าวถึงมาเฟียของประเทศอิตาลีที่ได้ชื่อว่าเป็นต้นกำเนิดเพื่อจะให้เห็นถึงลักษณะอุดมการณ์ของมาเฟียแบบดั้งเดิม อันผู้อ่านจะได้นำมาเปรียบเทียบกับมาเฟียในความเข้าใจของคนโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

* อ.บ. (อิตาซิซิลี), อ.ม. (วรรณคดีเปรียบเทียบ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อิตาเลียน ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความหมายของคำว่ามาเฟียในภาษาไทย

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2547 มิได้บรรจุคำนี้ไว้ จึงไม่สามารถอ้างได้แน่ชัดว่าภาษาไทยจำกัดความคำนี้ไว้ว่าเช่นไร และจะแตกต่างจากคำในภาษาอิตาเลียนอย่างไร คงทำได้เพียงอ้างประโยคบางประโยคจากวรรณกรรมที่กล่าวถึงมาเฟียไว้ และอนุมานว่าเป็นมุมมองหนึ่งของนักเขียนไทยที่มีต่อคำว่า “มาเฟีย”

“มาเฟียแปลว่านักเลงใหญ่ ผู้ใดขัดขืนคำสั่งต้องมีอันจะเป็นทุกครั้ง เช่น กระดุกแตก หลังคด ปากเบี้ยว ฟันหัก ถ้าเป็นเรื่องสำคัญก็ถึงตายทันที และเป็นความตายที่หาตัวคนร้ายไม่ได้ เพราะบางทีตำรวจก็เป็นลูกน้องของมาเฟียด้วย”¹

และ

“นอกจากเขาเป็นผู้กำหนดนโยบายให้ธุรกิจนักเลงของมึงกับกู นอกจากการโอบกอดและจูบเราบ้าง หลังจากทำงานได้ผล นอกจากเป็นชายแก่ผู้มีเมตตาธรรมและทารุณธรรม เป็นนักบุญและซาตานในคนเดียวกัน เป็นชายแก่ผู้ซึ่งจะต้องโดนยิงอย่างโหดเหี้ยมจากศัตรู เพื่อเราจะต้องร้องไห้และสาบานว่าจะต้องแก้แค้น”²

ภาพมาเฟียในสายตาของคุณเป็นอย่างนี้หรือไม่?

ศูนย์วิทยทรัพยากร

¹ ชะลอ วะภูติ (เทศา), เขาหาว่าข้าพเจ้าเป็นมาเฟีย (กรุงเทพฯ: ปิยะสาส์น, 2520), หน้า 1.

² ‘รงค์ วงษ์สวรรค์ (หนุ่ม), มาเฟียกันขอย (กรุงเทพฯ: เอส. เค. พับลิชซิ่ง, 2521), หน้า 54.

ความหมายของมาเฟียตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษ

พจนานุกรม *Oxford Advanced Learner's Dictionary* บรรจุกำนี้ไว้พร้อมให้คำอธิบายศัพท์ไว้ดังนี้

Mafia /mə'fi:ə; AmE m'ɑ:fi-/ noun

1 (the Mafia) [sing.+ sing./pl. v.] a secret organization of criminals, that is active especially in Sicily, Italy and the US: *a Mafia boss* ◊ *Large areas of the city were controlled by the Mafia.*

2 (mafia) [C+sing./pl. v.] a group of people within an organization or a community who use their power to get advantages for themselves: *a member of the local mafia* ◊ *Politics is still dominated by the middle-class mafia.*³

ส่วน *Reader's Digest* อธิบายว่า

Mafia > noun 1 (the Mafia) an international criminal organization originating in Sicily. 2 (mafia) a group exerting a hidden sinister influence.

WORDFINDER – camorra (Neapolitan Mafia); Cosa Nostra (US Mafia), capo, godfather (leader of US Mafia); goodfella (US informal term for a Mafia gangster), omertà (Mafia code of silence)

ORIGIN – Italian, originally meaning 'bragging'

Mafioso > noun (pl. Mafiosi) a member of the Mafia.⁴

จากพจนานุกรมทั้งสองฉบับ มีหลายสิ่งที่เราพอมองเห็นได้ และเป็นสิ่งที่เราเองก็พอทราบอยู่แล้ว นั่นก็คือ การกระทำผิดกฎหมายที่มีได้เกิดจากเพียงคนเดียว หากแต่กระทำกันเป็นกลุ่มเป็นองค์กร อาจกล่าวได้ว่า มาเฟียไม่สามารถเป็น

³ Oxford University Press, *Oxford Advanced Learner's Dictionary* [Online] 2003.

Available from <http://www.oup.com/elt/oald/> [2004, April 27].

⁴ *Reader's Digest Great Dictionary of the English Language* (London: Oxford U.P., 2001), pp. 581-582.

ได้ด้วยตัวคนเดียว หากผู้ใดมีรูปร่างลักษณะเหมือนมาเฟีย (ดังจะได้อีกต่อไป) หรือเป็นคนนอกกฎหมาย หรือสังหารคนโดยการทิ้งร่องรอยที่มีสัญญาณสำคัญไว้ แต่ไม่ได้มีกลุ่มเหล่าของตัวเอง ผู้นั้นไม่นับเป็นมาเฟีย หรือมาเฟียโอโซ (Mafioso = ผู้ที่อยู่ในกลุ่มมาเฟีย)

ความหมายของคำว่ามาเฟียในภาษาอิตาเลียน

พจนานุกรมการ์ซันติ (Garzanti) ให้คำจำกัดความของคำนี้ไว้ว่า

องค์การอาชญากรรมที่มีต้นกำเนิดมาจากทางตะวันตกของเกาะซิซิลีในศตวรรษที่ 19 ภายใต้รัฐบาลของราชวงศ์บูร์บง และแผ่ขยายออกไปในระดับประเทศหลังจากการรวมประเทศ จนกระทั่งในทศวรรษที่ 1930 จึงได้ขึ้นสู่ระดับสากล มาเฟียควบคุมสุบเลือกกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการผลิตอย่างเช่นสัญญาต่าง ๆ หรือการค้าขายของผิดกฎหมาย อันมียาเสพติดเป็นอาทิ⁵

ส่วน **พจนานุกรมซานิแชลลี (Zanichelli)** ให้คำจำกัดความหนึ่งไว้ว่า

องค์การอาชญากรรมที่ถือกำเนิดขึ้นในเกาะซิซิลีในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 19 จากนั้นก็แพร่ขยายไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา องค์การนี้คิดจะแทนที่อำนาจรัฐด้วยการใช้รูปแบบกระบวนการยุติธรรมแบบดั้งเดิมโดยมีกฎหมายแห่งการรักษาความลับและการปิดปากเงียบเป็นตัวหนุนอยู่ องค์การนี้ใช้การข่มขู่ การกรรโชก การลักพา

⁵ UTET Diffusione, *Dizionario Garzanti* [Online], 2003. Available from: <http://www.garzantilinguistica.it/club/italiano/index.html> [2004, April 04]. คำแปลเป็นของผู้เขียนบทความเอง.

ตัวเรียกค่าไถ และการฆาตกรรม เพื่อที่จะปกป้องผลประโยชน์ของพวกเขาของตนหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้อันมีขอบด้วยกฎหมาย ซึ่งส่วนใหญ่มาจากการทำงานสัญญาต่าง ๆ และจากการค้ายาเสพติด⁶

ความหมายที่พจนานุกรมอิตาเลียนทั้งสองเล่มให้ไว้ไม่ต่างนักจากพจนานุกรมภาษาอังกฤษ แต่สิ่งที่เพิ่มเข้ามาคือต้นกำเนิด พจนานุกรมทั้งสองได้กล่าวไว้พร้อมกันว่า มาเฟียได้ถือกำเนิดในศตวรรษที่ 19 และกล่าวถึงที่มาของผลประโยชน์ต่าง ๆ ว่า ล้วนมาจากการกระทำที่กระทำกันเป็นกลุ่ม และการค้ายาเสพติด และต้นกำเนิดของมาเฟีย นั้น อยู่ที่เกาะซิซิลี (ทางตะวันตก)

ถึงแม้พจนานุกรมส่วนใหญ่จะอ้างว่ามาเฟียเกิดในศตวรรษที่ 19 อย่างไรก็ตาม นักวิชาการบางท่านระบุว่ามาเฟียเกิดขึ้นว่าหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เนื่องจากคำนี้ได้รับการบันทึกว่าปรากฏขึ้นครั้งแรกเพื่อใช้เรียกอาชญากรกลุ่มนี้ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว แต่นั่นคงเป็นเพียงเรื่องของ คำ ที่ใช้เรียกบุคคลกลุ่มนี้เท่านั้น ในแง่พฤติกรรม การก่ออาชญากรรมเป็นกระบวนการเช่นนี้ โดยมีรากมาจากการไม่ยอมรับกฎหมายและมีกฎหมายของตนเองมีมาก่อนศตวรรษที่ 19 อย่างแน่นอน อย่างน้อย นวนิยายในศตวรรษที่ 19 เรื่องหนึ่งชื่อ *อิ เบอาติ เปาลี* (I beati Paoli) ของ ลุยจิ นาโปลี (Luigi Natoli, 1857-1941) ซึ่งใช้ท้องเรื่องในช่วงการปกครองของราชวงศ์ซาวอยในศตวรรษที่ 17 ได้กล่าวถึงความเสื่อมจริยธรรมของพวกขุนนางและกล่าวถึงกลุ่มคนที่สร้างความยุติธรรมของตนเองขึ้นมาอย่างลับ ๆ ซึ่งนั่นก็คือที่มาของมาเฟียนั่นเอง⁷

นักวิชาการบางคนเชื่อว่ามาเฟียเกิดขึ้นในสมัยศตวรรษที่ 9 เนื่องจากในสมัยนั้นซิซิลีถูกรุกรานโดยพวกอาหรับและนอร์แมน ชาวซิซิลีพื้นเมืองถึงหนีกันไป

⁶ Zanichelli editore, *Lo Zingarelli 2002 in CD-ROM* (Bologna: Zanichelli, 2001) [on CD-ROM]. คำแปลเป็นของผู้เขียนบทความเอง

⁷ Gaia Servadio, *Mafioso: a history of the Mafia from its' origins to the present day* (London: Secker & Warburg, 1976), p. 19.

ซ่อนตัวตั้งกองกำลังตามเนินเขา และคำว่า mafia ก็เป็นภาษาอิตาเลียนแปลว่า "ที่ซ่อน"⁸ บ้างก็แปลว่า "ความปลอดภัย"⁹ อันที่จริงความเชื่อที่ว่า บุรุษพึงจะต้องปกป้องตนเอง และทรัพย์สินไว้อย่างกล้าหาญโดยมีต้องพึ่งอำนาจของกฎหมาย มิได้มาจากไหน หากแต่เป็นความเชื่อแบบยุคกลางนั่นเอง อาจกล่าวได้ว่าชาวซิติลิมิได้สูญเสียแนวความคิดนี้ไปตามกาลเวลาเลย

สำหรับการรับรู้เรื่องมาเฟียของคนอิตาเลียนนั้นไม่เหมือนกับของคนไทย เพราะมาเฟียมันเกิดขึ้นในประเทศอิตาลี สำหรับคนไทยแล้ว มาเฟียต่างที่ต่างกัน ล้วนทำงานเป็นเอกเทศและไม่ข้องเกี่ยวกับกัน แม้แต่มอเตอร์ไซค์หน้าปากซอยยังเป็นมาเฟียได้ ดูเหมือนว่าสิ่งที่ทำให้คนไทยตัดสินใจว่าใครเป็นมาเฟียมันจะเป็นแค่ "มันชั่วกัน" แต่สำหรับคนอิตาเลียนนั้นมาเฟียมีองค์กรที่ใหญ่กว่านั้น สำหรับบางคน อาจจะยังคิดว่ามาเฟียทั้งหมดล้วนมุ่งสู่หัวหน้าใหญ่เพียงไม่กี่คน และถ้าจับคนเหล่านี้มาได้มาเฟียก็จะหมดไป

กระนั้น ยังมีความเชื่อแบบหนึ่งในประเทศอิตาลีที่ในประเทศไทยคงจะไม่มีด้วย นั่นก็คือ มีชาวอิตาเลียนจำนวนไม่น้อยคิดว่ามาเฟียเป็นสิ่งไม่ดี แต่เชื่อว่า กำเนิดของมาเฟียมันมีความตั้งใจดี คนกลุ่มนี้มีตำนานทำนองโรบินฮู้ดเล่าให้ฟัง คร่าว ๆ ว่า แต่ก่อนนั้นคนรวยเอาเปรียบคนจน คนกลุ่มหนึ่งจึงตั้งตัวเป็นโจรปล้นของคนรวยมาให้คนยากจน ผู้เขียนมีโอกาสได้พูดคุยกับคนอิตาเลียนถึงเรื่องมาเฟียถึงแม้จะไม่มากนัก แต่ทุกคนมักจะให้ความเห็นไปในทางนี้ทั้งสิ้น เรื่องนี้เป็นเรื่องจริงหรือไม่ หรือเป็นเพียงตำนาน ที่มาของเรื่องคืออะไร อะไรทำให้คิดอย่างนั้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เราจะหาคำตอบกันในบทความนี้

ถึงตรงนี้ เราคงต้องมาทำความเข้าใจกันเสียก่อนที่จะกล่าวกันต่อไปว่า การรับรู้เรื่องมาเฟียของคนอิตาเลียนและคนทั่ว ๆ ไปเริ่มแตกต่างกันออกไปแล้ว

⁸ WISEGUY AND COMPANY, INC, *Omerta': the History of the American Mafia* [Online]. 1997. Available from: <http://users.aol.com/whizkid01/hist.html> [2004, April, 04].

⁹ Francesco Sabatini and Vittorio Coletti, *DIZIONARIO DISC: Dizionario di italiano* (Roma: Giunti, 1996) [On CD-ROM].

เนื่องจากในคำว่ามาเฟียจริง ๆ แล้วมีคำสำคัญซ่อนอยู่อย่างที่พอแยกจากกันได้เป็นสอง นั่นคือ “องค์กรอาชญากรรม” และ “พวกนอกกฎหมาย”

คำว่า “อาชญากรรม” นั้น อย่างไรเสียก็เป็นการกระทำผิดอยู่วันยังค่ำ แล้วยิ่งกระทำกันเป็นองค์กรด้วยแล้ว ย่อมไม่ได้เกิดกันด้วยอารมณ์ชั่ววูบเป็นแน่ แต่คำว่า “พวกนอกกฎหมาย” นั้น นัยหนึ่งเรามองเห็นผู้ประกอบอาชญากรรม แต่อีกนัยหนึ่งซึ่งเป็นนัยที่คนอิตาเลียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนซิซิลีโดยส่วนใหญ่เข้าใจกัน (ในบริบทของคำว่ามาเฟีย) ก็คือการที่คนซิซิลีไม่ยอมรับกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมกับตัวเอง เป็นกฎหมายที่ถูกบังคับให้ใช้ แล้วอย่างนี้จะกล่าวว่ามีผู้ไม่ยอมรับกฎหมายเป็นผู้ผิดหรือ

ด้วยเหตุดังกล่าว สำหรับคนอิตาเลียนโดยทั่วไปแล้ว มักจะกล่าวกันเสมอว่า มาเฟียในยุคแรกเริ่มนั้นมิได้เลวร้ายอะไร และหากให้เขาเล่าตำนานมาเฟีย เป็นไปได้มากที่สุดก็จะได้ฟังเรื่องราวที่ไม่ต่างจากโรมันผู้ดมาหนัก

ทำไมจะต้องเป็นซิซิลีที่ไม่ยอมรับอำนาจรัฐและต้องเป็นมาเฟีย?

ประการแรก เราต้องตัดภาพอิตาลีที่มีรูปร่างเป็นรองเท้าบูตและมีลูกบอลเป็นเกาะสองเกาะอยู่ตรงหน้าแข้งและปลายเท้าออกไป เนื่องจากประเทศอิตาลีในมโนทัศน์ของเรานั้นเพิ่งก่อตั้งสำเร็จเมื่อปี ค.ศ. 1861 แต่ก่อนหน้าที่ตรงรองเท้าบูตและเกาะสองเกาะนั้นล้วนมีการปกครองของตนเอง แทบจะเรียกได้ว่า ก่อนที่จะเป็นประเทศที่มี 20 แคว้นอย่างในปัจจุบันนี้ พื้นที่เหล่านั้นก็คือ 20 ประเทศนั่นเอง

ซิซิลีเป็นลูกบอลซึ่งอยู่ปลายรองเท้าบูต เป็นเกาะซึ่งถูกตัดขาดจากกระแสของคาบสมุทรอิตาลีโดยสิ้นเชิง ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นานาที่เกิดขึ้นบนคาบสมุทรแทบไม่มีผลกับเกาะใหญ่แห่งนี้ แม้แต่ช่วงสำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์อิตาลีอย่างยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ และจะเป็นโชคหรือโชคร้ายของซิซิลีก็สุดจะตัดสิน ซิซิลีเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ ตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่อยู่ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ตรงกลางระหว่างแอฟริกาและยุโรป ซิซิลีจึงถูกคุกคามและย้ายโยโดย “คนนอก” มาโดย

ตลอด ด้วยเหตุดังกล่าวคนซิชิลีจึงไม่ยอมรับและไม่ไว้วางใจคนต่างชาติ เพราะไม่ว่าใครจะมาปกครอง ประชาชนของเกาะก็มิเคยมีชีวิตที่ดีขึ้น เหมือนกับว่าทุกคนที่มาซิชิลีก็เพื่อจะมาฉวยผลประโยชน์จากพื้นดินอันอุดมและยุทธศาสตร์แหล่งเยี่ยมด้วยกันทั้งสิ้น

เมื่อคราวนายพลการ์ibaldi (Giuseppe Garibaldi, 1807-82) พากองทหารขึ้นเกาะซิชิลีในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1860 ก็เช่นกัน กองทหารเหล่านี้ถึงแม้ประวัติศาสตร์อิตาลีจะจารึกไว้ว่าเป็นผู้ร่วมสร้างประเทศขึ้นมา แต่สำหรับชาวซิชิลีในสมัยนั้นแล้ว นี่ก็คือคนต่างชาติกลุ่มใหม่นั้นเอง ในตอนแรกชาวซิชิลีก็คงพอใจ เพราะราชวงศ์บูร์บง (Bourbon) ที่ปกครองซิชิลีอยู่ในขณะนั้นเลื่อมล่อมความนิยมอย่างมาก พวกกองโจรนอกกฎหมายที่เคยต่อต้านอำนาจของรัฐในราชวงศ์บูร์บงก็กลายเป็นพวกถูกกฎหมายไปในทันที เพราะได้ร่วมช่วยรบต่อต้านพวกบูร์บง จึงไม่น่าแปลกใจอันใดเลยที่ชาวซิชิลีหลายคนยังมองหัวหน้าใหญ่ของกลุ่มโจรนอกกฎหมายหรือมาเฟียนี้ว่า เป็นผู้ร่วมปลดปล่อยซิชิลีออกจากอำนาจของราชวงศ์บูร์บง

แต่เมื่อรวมประเทศเรียบร้อยแล้ว พวกมาเฟียก็ได้หายไปตามอย่างที่ควรจะเป็น ซิชิลีกลับมี 2 สถาบันการปกครอง นั่นคือ รัฐบาลใหม่และมาเฟีย พวกมาเฟีย (ไม่ใช่คนซิชิลีทั้งหมด) สนับสนุนรัฐบาลแต่ก็ยังคงอยู่นอกกฎหมาย นั่นคือสนับสนุนคนของรัฐบาลเพื่อให้การกระทำที่ผิดกฎหมายของตนเป็นไปได้อย่างราบรื่นขึ้น¹⁰

ในตอนแรกนั้นคนของรัฐบาลเลวร้ายเสียยิ่งกว่าพวกบูร์บง เพราะถึงพวกบูร์บงจะไม่ดูแลเอาใจใส่ประชาชนอย่างที่ผู้ปกครองควรจะเป็น แต่อย่างน้อยพวกเขาก็พอเข้าใจจิตวิญญาณของชาวใต้อยู่บ้าง แต่เมื่อคนของรัฐบาลใหม่มา ก็นำกฎหมายใหม่มาบังคับใช้ทั้ง ๆ ที่ไม่รู้เรื่องอะไรเกี่ยวกับซิชิลี มีคำกล่าวเสียดสีว่า นายพลคาร์วูร์ที่เป็นตัวตั้งตัวตีในการรวมประเทศเองก็ยังไม่เคยลงมาถึงโรม มีหน้าซำยังพูดภาษาฝรั่งเศสคล่องกว่าภาษาอิตาลีเสียด้วยซ้ำ¹¹

¹⁰ Gaia Servadio, p. 34.

¹¹ Ibid., p. 34.

ความระส่ำระสายในซิซิลีและภาคใต้สร้างความหนักใจให้กับกลุ่มผู้นำใหม่ ซึ่งเป็นชาวเหนือ เหตุเพราะตนต้องการจะเสนอภาพประเทศอิตาลีใหม่ที่สงบสุขให้ต่างชาติได้รับรู้ ผลก็คือรัฐบาลต้องปล่อยให้อำนาจอยู่ในมือของพวกเขาเจ้าของที่นา และผู้มีอันจะกินเพื่อแลกกับคะแนนเสียง¹²

จุดทะเลาะอีกประการระหว่างรัฐและชาวเกาะซิซิลีคือเรื่องการเกณฑ์ทหาร ในประเพณีของเกาะนั้นผู้หญิงไม่ต้องทำงาน การเกณฑ์แรงงานชายหนุ่มไปนั้นจึงสร้างความปั่นป่วนให้กับวิถีชีวิตของชาวซิซิลีมาก พวกเขาคนรวยก็ติดสินบนเจ้าพนักงานเพื่อตนจะได้ไม่ต้องเกณฑ์ทหารในขณะที่คนจนทำไม่ได้ และยังทำให้สภาพการเงินในครอบครัวแย่ลงไปอีก

ความระส่ำระสายทวีมากขึ้นเรื่อย ๆ ค่าครองชีพก็แพงขึ้นเพราะซิซิลีส่งวัตถุดิบออกไปทางเหนือแล้วซื้อของสำเร็จรูปกลับเข้ามา ดู ๆ ไปซิซิลีก็ไม่ผิดอะไรกับเมืองขึ้นของประเทศอิตาลีนั่นเอง¹³

ค.ศ. 1866 เป็นปีที่สำคัญ เพราะเกิดการจลาจลของประชาชนครั้งใหญ่ที่มีได้รับแรงหนุนจากพวกขุนนางหรือพวกชนชั้นกลาง อันเป็นกลุ่มคนที่กลัวการเปลี่ยนแปลงและกลัวการปฏิวัติ กองทัพเรืออิตาลีถล่มปาล์มเรียโมหัวเมืองเอกของเกาะซิซิลีด้วยปืนใหญ่ เหมือนกับที่บูร์บงเคยทำกับซิซิลีมาก่อน เท่านั้นที่เพียงพอแล้วที่จะทำให้คนซิซิลีคิดว่ารัฐบาลใหม่คือศัตรู ชาวซิซิลีต่อสู้กลับยับตาโดยมีพันชมิตรร่วมต้านอำนาจรัฐกลุ่มสำคัญคือพวกพระ (เพราะรัฐบาลในขณะนั้นต่อต้านวาติกัน) ในที่สุดรัฐบาลก็ปราบจลาจลครั้งนั้นได้พร้อมกับกระทรวงการคลังได้ขอให้ยึดที่ดินของวัดซึ่งมีอยู่ถึง 1 ใน 10 ของเกาะโดยทันทีแล้วนำไปขายในระหว่างปี ค.ศ. 1866 – 1874

การทำเช่นนี้เปิดโอกาสให้มาเฟียฉกฉวยผลประโยชน์ และย้ายชาวบ้านให้แย่ง การบีบบังคับเสนอให้นำที่ดินจ่ายแจกแก่ชาวบ้าน แต่ข้อเสนอนี้ตกไป ที่ดิน

¹² Ibid.

¹³ Ibid., p. 37.

ประมาณร้อยละ 75 ถูกขายให้กับเจ้าของที่ดินผู้มีอิทธิพลโดยมิชอบ โดยการช่วยเหลืออย่างลับ ๆ ของกลุ่มมาเฟียนั่นเอง¹⁴

ด้วยสาเหตุดังกล่าว ชาวซิซิลีจึงเห็นอำนาจที่แท้จริงของมาเฟีย จึงพาลให้หมดศรัทธาในอำนาจของรัฐ และหันมาเข้าข้างฝ่ายชีวิตไว้กับผู้มีอำนาจใกล้ตัวหรือมาเฟียท้องถิ่นซึ่งดูเป็นผู้ที่นำประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่า นอกจากนั้น มาเฟียยังสามารถรับประกันเรื่องการโจรกรรมและนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างสาแก่ใจเจ้าทุกข์ ในขณะที่รัฐบาลทำไม่ได้ทั้งเรื่องการจับกุมและการลงโทษ จึงยิ่งทำให้ชาวซิซิลีเชื่อถือในอำนาจนอกกฎหมายนี้มากขึ้นไปอีก และทำให้สถาบันนี้ยังยืนอยู่ในซิซิลีได้อย่างมั่นคง

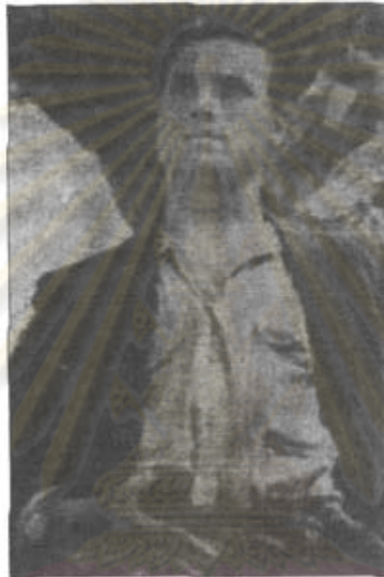
จูเลียโน สุภาพบุรุษมาเฟีย?

ในบรรดาพวกนอกกฎหมายซิซิลีทั้งหมด ผู้ที่มีชื่อเสียงโด่งดังและเป็นตำนานที่สุดคือซัลวาโดเร จูเลียโน (Salvatore Giuliano) เขาเป็นโจรจริง เขาเป็นศัตรูกับรัฐบาลจริง เขาเป็นที่รักของชาวซิซิลีจริง ความรักของชาวซิซิลีที่มีต่อเขาปรากฏให้เห็นในสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นเพื่ออุทิศให้เขาเรื่อง **ซัลวาโดเร จูเลียโน** ที่กำกับโดยฟรานเชสโก รอซี (Francesco Rosi) ในปี ค.ศ. 1961 และอนุสาวรีย์ที่สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1980 ให้เขาที่เมืองมอนเตเลเปเร (Montelepre) อันเป็นบ้านเกิดของเขา นอกจากนี้ยังมีแม่แต่โบสถ์นูนกระบอกในซิซิลีที่ยังเล่าขานอยู่ถึงทุกวันนี้อีกด้วย

ตามตำนานที่เล่าขานปากต่อปากและจากการแสดงหุ่นกระบอกของซิซิลีซึ่งนิยมเล่นเรื่องของจูเลียโนแล้ว เขาคือชายหนุ่มผู้หล่อเหลาและเข้มแข็ง เขาจำเป็นต้องใช้ชีวิตอยู่อย่างคนนอกกฎหมายตั้งแต่อายุได้ 21 ปีเพราะยังตำราจตาย จากนั้นจึงต้องอยู่อย่างหลบ ๆ ซ่อน ๆ มาโดยตลอด แต่ชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือกับ

¹⁴ Ibid., p. 38

เขาดำเนินชีวิตที่หักเหและปิดบังราชการ เพราะจูเลียโนคือจอมโจรผู้ปล้นทรัพย์สิน
จากคนร่ำรวยมาให้คนยากจน เป็นโรบินฮู้ดของเกาะซิซิลีนั่นเอง

จูเลียโน ซัลวาโตเร

ที่มา: <http://www.generativedesign.com/tesi/090/giuliano001.jpg> [2004, April, 04].

อีกมุมหนึ่งของตำนานนี้คืออะไร จูเลียโนเกิดที่ซิซิลีจริง แต่พ่อของเขานั้น
เคยไปอยู่อเมริกามานานถึง 18 ปีและคงได้พุดถึงความอยู่ดีมีสุขของที่นั่นซึ่งต่าง
จากซิซิลี เด็กน้อยจูเลียโนจึงเห็นดีเห็นงามไปด้วยทั้งที่ตนเองไม่เคยไปอเมริกา
เลยสักครั้งเดียว จูเลียโนผู้ยากจนมีชีวิตไม่แตกต่างจากคนในระดับเดียวกันในซิซิลี
มากนักนั่นคือ ลักเล็กขโมยน้อยเป็นครั้งเป็นคราวเพื่อให้ตนมีชีวิตอยู่รอดได้ มาวัน
หนึ่งขณะที่เขาหนีตำรวจอยู่นั้น เขาก็ได้ยิงตำรวจตายไป 1 นาย และเริ่มชีวิตที่ต้อง
หลบหลีกการไล่ล่าของทางการนับแต่นั้นมา ขณะนั้นเขามีอายุได้เพียง 21 ปีเท่านั้น

จูเลียโนปล้นคนรวยและนำเงินมาให้คนจนจริง แต่ข้อมูลอีกด้านหนึ่งนั้นบอกว่า เงินส่วนนั้นไม่ใช่เงินทั้งหมดที่ปล้นมาได้ หากแต่เป็นส่วนเล็กน้อยที่เหลือมาจากการนำไปจุนเจือสมาคมลับของตนเอง จูเลียโนเป็นจอมโจรที่หล่อเหลาจริง แต่ที่ตำนานมักไม่ค่อยกล่าวถึงคือ เขาคือฆาตกร 430 ศพผู้ต้องการจะแยกชิซิลีออกจากอิตาลีแล้วไปอยู่กับอเมริกาแทน

อย่างไรก็ตาม ตำนานของจูเลียโนก็ได้ผสมผสานไปกับตำนานของมาเฟียอย่างยากที่จะแยกออก ด้วยเหตุนี้ คำกล่าวของคนอิตาลีเลยที่ว่า มาเฟียในยุคแรก ๆ เป็นมาเฟียที่ดี เป็นมาเฟียที่ปล้นคนรวยมาให้คนจน ก็อาจมีเรื่องของจูเลียโนปะปนอยู่ด้วย ทั้ง ๆ ที่ในตอนแรก จูเลียโนเป็นเพียงคนนอกกฎหมาย มิได้เป็นมาเฟีย เพราะความเป็นมาเฟียต้องทำงานกันเป็นองค์กร แต่นั่นก็คือความรับรู้โดยทั่วไปของคนชิซิลีนั่นเอง

จากมาเฟียผู้ปกป้อง มาสู่มาเฟียผู้กอบโกย

มาเฟียรูปแบบใหม่ หรือมาเฟียที่เกิดในอเมริกา เป็นมาเฟียที่แตกต่างไปจากมาเฟียรูปแบบเดิมอยู่มาก แต่การกล่าวว่ามาเฟียในอเมริกามีใช้มาเฟียอิตาลีเลย เป็นการกล่าวที่ไม่ถูกนัก เพราะอันที่จริงแล้วปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้นำมาเฟียเข้าไปในอเมริกาก็คือชาวอิตาลี และที่สำคัญ มาเฟียรูปแบบใหม่ได้เพาะบ่มขึ้นที่นั่นก่อนที่จะกลับมาแพร่ขยายพันธุ์ใหม่ในชิซิลีจนทำให้มาเฟียยุคใหม่นี้ไม่เหมือนเดิม ซึ่งเป็นเหมือนตำนานแห่งการต่อสู้ของผู้มีวิญญาณเสรีอย่างชาวชิซิลี

เหตุเกิดเมื่อครั้งหลังจากมีการรวมประเทศนั่นเอง ชิซิลีประสบกับความแร้นแค้น ผู้คนตกงาน ทำให้หลาย ๆ คนต้องลักเล็กขโมยน้อย เหมือนอย่างจูเลียโนเป็นอาทิ ทางการไม่สามารถจับผู้ทำผิดมาลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นการยิ่งทำให้กลุ่มมาเฟียเป็นที่พึ่งของชาวบ้านมากยิ่งขึ้น ในที่สุดก็มีการอพยพของผู้คนชาวใต้ไปอเมริกาก็ขนานใหญ่ ชาวใต้ล้วนมุ่งหน้าไปหาความอุดมสมบูรณ์ในที่ที่ตนเองไม่เคยไป แต่เชื่อว่าน่าจะดีกว่าที่เป็นอยู่ ในบรรดานั้นก็มีพวกมิจจาซิฟที่ทาง

การตามล่าไปด้วย กล่าวกันว่า แม้ตำรวจก็เป็นใจในการส่งคนพวกนี้ไปอเมริกา ตำรวจถึงกับเปลี่ยนชื่อและล้างประวัติคนเหล่านี้เพื่อให้พวกเขาได้ไปให้พ้น ๆ จากประเทศ ด้วยเหตุดังกล่าว ชาวอิตาเลียนที่ไปตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่นิวยอร์กนั้น ก็คือกลุ่มโจร หรือกลุ่มมาเฟียนั่นเอง

ประเทศใหม่มีได้อยู่สบายเหมือนอย่างที่คิด การงานต่าง ๆ ล้วนหายาก ยังมีนับภาษาซึ่งเป็นอุปสรรค และดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า ชาวซิชิลีส่วนหนึ่งที่ไม่อเมริกาเป็นโจรนอกกฎหมายที่ตำรวจอิตาเลียนเองก็มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการผลักดันให้พ้นไปจากประเทศ คนเหล่านี้มิได้เป็นเพียงแต่ผู้มีการศึกษาค่ำ หากแต่ยังคงเคยอยู่กับการประกอบอาชีพที่ได้เงินมาง่าย ๆ และไม่สุจริต ในที่สุดคนพวกนี้ก็เริ่มอาชีพแบบที่พวกเขาถนัดขึ้นมาอีกครั้งในสังคมเล็ก ๆ ของพวกเขาในอเมริกา โดยอยู่ในรูปแบบการปกครองตัวเอง มีศาลเตี้ย เก็บเงินค่าคุ้มครองจากผู้ประกอบการต่าง ๆ ซึ่งก็มีผู้สนับสนุนอยู่ไม่น้อย ทั้งนี้ เป็นด้วยปัจจัยหลายประการ ประการแรก ผู้ที่อพยพไปอเมริกาพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ เมื่อมีปัญหาอะไร การปรึกษาคณะที่พูดภาษาเดียวกันย่อมสื่อสารได้ชัดเจนและก่อให้เกิดความมั่นใจมากกว่า ประการที่สอง ผู้อพยพเหล่านั้นไม่เชื่อใจเจ้าหน้าที่ตำรวจอเมริกา ทั้งนี้อาจเป็นเพียงเหตุผลง่าย ๆ เรื่องความลำบากในการสื่อสาร หรือเพราะเคยมีประสบการณ์กับเจ้าหน้าที่ที่ประพฤติมิชอบบางคน หรืออาจเป็นเพียงทัศนคติ “ระแวงคนนอก” ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของชาวซิชิลีเองก็เป็นได้ ประการที่สาม ระบบการตอบโต้ของมาเฟียใหม่นี้รวดเร็วเด็ดขาดกว่ากระบวนการยุติธรรมใด ๆ ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ผู้อพยพจึงยินยอมพร้อมใจที่จะจ่ายเงินค่าคุ้มครองให้กับพวกมาเฟียซึ่งก็เทียบได้กับเงินภาษีที่ต้องให้ตำรวจนั่นเอง ดอนวิโต้ คาซิโอเฟโร (Don Vito Cascioferro) ผู้ได้ชื่อว่าเป็นบิดาของมาเฟียระบบใหม่นี้ได้เคยกล่าวว่า “อย่าทำให้คนล้มละลายด้วยการขอเงินเฉย ๆ อย่างไม่เข้าท่า เสนอว่าจะช่วยปกป้องคุ้มครองพวกเขาสิ ให้พวกเขาทำธุรกิจได้อย่างราบรื่น

ไม่เพียงแต่เราจะได้รับเงินสบายเปรมไปแล้ว พวกเขายังจะจุมพิตมือพวกนายด้วย ความซาบซึ้งใจอีก"¹⁵

จึงกล่าวได้ว่า มาเฟียรูปแบบใหม่เกิดขึ้นในมหานครนิวยอร์กนี้เอง แต่แล้ว ดอนนีโต ก็ถูกทางการอเมริกาหมายหัว เขาจึงต้องกลับมายังซิชิลีเหมือนอย่างที่ว่า พวกมาเฟียหลายคนต้องทำ เมื่อกลับมาถึงเกาะซิชิลีแล้ว ดอนนีโตก็ดำเนินกิจการหาเงินแบบของตนต่อไป อันเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของมาเฟีย จากการปกป้องและอยู่ข้างคนจน มาเป็นการปกป้องคนที่อยู่ในกลุ่มของตัวเองดังเป็นที่รู้จักกันทุกวันนี้

ลักษณะทั่ว ๆ ไปของมาเฟีย

โครงสร้างของมาเฟีย

พวกมาเฟียนั้นไม่คิดและไม่เรียกตัวเองว่าเป็นมาเฟีย และเรียกความสัมพันธ์ของกลุ่มตนว่าเป็นเหมือนดอกอาร์ติโชค (artichoke) โดยเรียกพวกของตนเองว่าคอสกา (cosca หรือ cosche หากเป็นพหูพจน์) ซึ่งแปลว่ากลีบดอกอาร์ติโชค และเรียกหัวหน้าใหญ่ที่คนอื่นเรียกกันว่าหัวหน้าใหญ่ (capomafia) ว่า คาโปคอสกา (capocosca) ซึ่งอาจจะแปลได้ว่า แกน (อาร์ติโชค) แทน

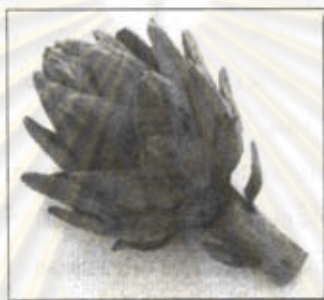
คำคุ้มครอง (Pizzu)

เพื่อให้ดอกอาร์ติโชคแข็งแรงขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องมิกลิบดอกที่หนาแน่น นั่นคือที่มาของการหาพรรคพวกเข้าร่วมกระบวนการโดยการเรียกเก็บคำคุ้มครอง (pizzo, pizzu) คำภาษาอิตาเลียนคำนี้แปลว่า ปากนก มีสำนวนอิตาเลียนว่า *fai bagnari u pizzu* แปลว่า ทำให้ปากนกเปียก เพราะถ้านกปากแห้งแล้วนกตัวนี้อาจจะ

¹⁵ Gaia Servadio, p. 59.

ย้อนมาเป็นศัตรู¹⁶ คำคุ้มครองนี้มีได้จำกัดอยู่เฉพาะตามร้านที่เรามักจะเข้าใจกันโดยทั่วไป หากแต่มีอยู่ทุกหัวหวัระแหง แม้กระทั่งในสุสาน ว่ากันว่าหากไม่จ่ายคำคุ้มครองละก็ สุสานอาจจะเสียหาย ดอกไม้สดหน้าหลุมอาจถูกโยนทิ้งก็เป็นได้¹⁷

ภาพดอกอาร์ติโช้กอันเป็นที่มาของคำว่า *cosca* ในภาษาของมาเฟีย

ที่มา: www.satotrading.com/vegetables/artichokes.html [2004, April, 04].

ที่มา: <http://www.needlepoint-plus.com/canvas/803/artichoke.jpg> [2004, April, 04].

¹⁶ Ibid., p. 31.

¹⁷ Ibid.

ลักษณะของคนที่เป็นมาเฟีย

ลักษณะของพวกนี้คือต้องดูดีในสังคมเสมอ เช่น แต่งตัวดี มีใจเมตตา ถ้าเป็นสมัยนี้ก็ต้องขับรถแรง ๆ มีครอบครัวที่อบอุ่น และซักสิหน้าทันทีที่ได้ยินคำว่าหย่าร้าง¹⁸ กล่าวคือต้องเป็นภาพที่เป็นที่นับหน้าถือตาของสังคมในขณะนั้นนั่นเอง

การทักทายแบบมาเฟีย

คนอิตาลีโดยทั่วไปจะเรียกหัวหน้าใหญ่ของมาเฟียว่า Boss แต่พวกมาเฟียด้วยกันจะเรียกคนผู้นี้ว่า ดอน (Don) หรือซู (Zu)¹⁹ ส่วน Boss นั้นถึงแม้ว่าเขาจะใช้ภาษาที่แสดงความสนิทสนม²⁰ กับทุกคน แต่ทุกคนจะต้องพูดกับเขาอย่างให้เกียรติ²¹ คำว่า Don มาจากภาษาละตินว่า dominus หรือ lord เวลาทักทาย capo (Boss) ผู้ทักทายจะจุมพิตที่มือแล้วกล่าวคำว่า "Baciammu le mani" (เราจูบมือท่าน) เวลาพวกมาเฟียคุยกันเขาจะใช้ภาษาถิ่นซิซิลี อย่างไรก็ตาม ภาษาที่สำคัญที่สุดในการสื่อสารก็คือการใช้ลายตา²²

กลุ่มต่าง ๆ ของมาเฟีย

จริงอยู่ที่กลุ่มของมาเฟียแบบอิตาลีนั้นมีได้มีขยับขยายขนาดแบ่งได้ เช่น มาเฟียชายปลา มาเฟียชายมะเขือเทศ เหมือนอย่างที่มีทุกที่ในประเทศไทย แต่มาเฟียในอิตาลีก็ได้มีอยู่เพียงองค์กรเดียว หากแต่แบ่งออกไปตามท้องถิ่นโดยมีกลุ่มหลัก ๆ ดังนี้

¹⁸ Ibid., pp. 25-26.

¹⁹ ลุง นำ หรืออา ในภาษาซิซิลี

²⁰ tu ในภาษาอิตาลี

²¹ Voi (หรือ Vossia) ในภาษาอิตาลี การใช้แบบนี้เป็นอิทธิพลมาจากภาษาสเปน เพราะภาษาอิตาลีมาตรฐานจะใช้รูปนี้กับบุรุษที่ 2 พหูพจน์เท่านั้น

²² Gaia Saverio, p. 28.

1. คอซา นอสตรา (Cosa nostra) เป็นมาเฟียในเกาะซิซิลี ถือเป็นต้นกำเนิดของมาเฟีย ว่ากันว่าย้อนประวัติไปได้ถึงศตวรรษที่ 13 ในสมัยที่มุสโสลินี (Mussolini) เรื่องอำนาจเคยมีความพยายามที่จะปราบปรามครั้งใหญ่แต่ก็ไม่สำเร็จ คอซา นอสตรา ขบเขาไปพักหนึ่งและกลับมารุ่งเรืองอีกครั้งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วยการค้าอาวุธ สงครามและยาเสพติด

2. น-ดริงเกตา (Ndrangheta) เป็นมาเฟียในแคว้นคาลาเบรีย (Calabria) ถึงแม้จะเป็นมาเฟียกลุ่มไม่ใหญ่มาก แต่เรื่องความโหดเหี้ยมรุนแรงก็มีได้เป็นรองใคร ในช่วงทศวรรษที่ 90 มีการฆ่ากันตายอันสืบเนื่องมาจากมาเฟียกลุ่มนี้เฉลี่ยแล้ววันละคน

3. คามอร์รา (Camorra) เป็นมาเฟียในกรุงเนเป็ลส์ (Naples) มีอำนาจมากในช่วงศตวรรษที่ 20 แล้วก็เงียบไปในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 รายได้หลักของมาเฟียกลุ่มนี้คือการขายบุหรี่ และสัมปทานก่อสร้างหลังการเกิดแผ่นดินไหว โดยได้ทำงานร่วมกันกับ คอซา นอสตรา ของเกาะซิซิลี

4. ซาครา โคโรนา อูนิตา (Sacra Corona Unita)

5. ลา รอซา (La Rosa)

สองกลุ่มหลังนี้เป็นมาเฟียของแคว้นอพูเลีย (Apulia) แคว้นนี้เป็นแคว้นที่อยู่รอดปลอดภัยมาเฟียมาโดยตลอด แต่ในช่วงปลาย ค.ศ. 1980 มาเฟียกลุ่ม ซาครา โคโรนา อูนิตา ก็เข้ามาทางใต้ และ ลา รอซา มาทางเหนือ เหตุที่อพูเลียเป็นที่สนใจของกลุ่มมาเฟียก็เพราะว่าแคว้นนี้เป็นเสมือนเมืองท่าที่ติดต่อกับยุโรปตะวันออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เมืองบารี (Bari) เมืองบรินดิส (Brindisi) และเมืองตารันโต (Taranto) กิจการของกลุ่มนี้เริ่มจากการขายบุหรี่ก่อน ภายหลังจึงได้ขยายมายังยาเสพติด

โอมเมิร์ต๊ะ (Omertà) สัญญาลูกผู้ชาย

ในสังคมใดสังคมหนึ่ง จำเป็นจะต้องมีกฎที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคนฉันใด ในอิตาลีก็ฉันนั้น ถึงแม้ว่าประชาชนของเกาะซิซิลีจะอ้างว่ารัฐบาลทำงานอย่างขาดประสิทธิภาพ กระบวนการยุติธรรมไม่สามารถเป็นที่พึ่งได้ แต่ประชาชนในประเทศก็

มีเพียงที่จะสร้างอำนาจนอกกฎหมายของตนมาซ้อนทับอำนาจของรัฐบาลกลาง ดังนั้นรัฐบาลอิตาลีจึงพยายามที่จะกวาดล้างกลุ่มนอกกฎหมายนี้มาโดยตลอด แต่สิ่งที่คอยขัดขวางการปราบปรามของรัฐบาลมาโดยตลอดเช่นกันคือ กฎเหล็กของมาเฟีย นั่นก็คือ การปิดปากเงียบ หรือในภาษาอิตาลีเรียกว่า โอแมร์ตีเต (Omertà)

คำว่า โอแมร์ตีเต นี้มาจากภาษาสเปนว่า *hombredad* ซึ่งอาจแปลได้ว่าความเป็นลูกผู้ชายหรือสัตบุญญาลูกผู้ชาย เหตุที่มาจากภาษาสเปนแทนที่จะเป็นภาษาอิตาลีนั้น เพราะว่าครั้งหนึ่งซิซิลีเคยตกเป็นเมืองขึ้นของสเปนมาก่อนนั่นเอง และภาษาถิ่นซิซิลีหลาย ๆ คำยังมีลักษณะใกล้เคียงกับภาษาสเปนมากกว่าภาษาอิตาลีอีกด้วย

การปิดปากเงียบนี้หมายถึงทั้งการไม่ซัดทอดเมื่อถูกจับได้ และการไม่แพร่พรายให้ผู้อื่นรู้ว่าใครเป็นมาเฟียบ้าง เหตุผลหนึ่งก็คงเป็นเรื่องของบุญคุณ เพราะหัวหน้ามาเฟียนั้นมักจะอุปการะเลี้ยงดูครอบครัวของสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี อีกประการหนึ่ง เป็นเพราะไม่มีใครรู้ว่าตำรวจหรือกระบวนการยุติธรรมจะเป็นสมาชิกมาเฟียด้วยหรือไม่ เหมือนอย่างที่เคยเกิดกรณีหนึ่งที่ ผู้ตรวจสอบบัญชีธนาคารแห่งซิซิลีพบว่ามีการยกยอกเงินในธนาคารจึงแจ้งไปยังรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง ปรากฏว่าผู้ตรวจสอบท่านนั้นถูกฆาตกรรมไม่กี่วันหลังจากส่งเรื่องไป เนื่องจากรัฐมนตรีการคลังท่านนั้นเป็นมาเฟียเสียเองและมีส่วนได้ส่วนเสียกับเงินส่วนที่ยกออกไป

เวนเดตต้า (Vendetta) การฆ่าล้างแค้นแบบมาเฟีย

เนื่องจากมาเฟียเป็นอาชญากรรมที่อยู่ในรูปขององค์กร การฆ่าแบบมาเฟีย นั้นจึงต้องทำเป็นระบบ โดยมีผู้บัญชาการ (ผู้จ้างวาน) และผู้ฆ่า ฝ่ายแรกเรียกว่า มันตันเต (mandante) ฝ่ายหลังเรียกว่า มันดาตอริโอ (mandatorio)²³

²³ *ibid.*, p. 26.

การฆ่าของมาเฟียมิได้เป็นการฆ่าเฉย ๆ หากแต่ต้องทิ้งข้อความให้ผู้เห็น
 ศพรับรู้ด้วยว่า ผู้ที่ถูกฆ่านั้นกระทำผิดอย่างไรจึงสมควรได้รับโทษเช่นนั้น ตัวอย่าง เช่น
 ตัดลิ้น เพราะ ปากโป่งกับตำรวจ (nfamita)
 มือและและวางไว้บนอก เพราะ ลักทรัพย์ (scassapagghiani)
 ตัดอذنทะยัดปาก เพราะ ข่มขืนลูกเมียคนอื่น
 ควักลูกตาทิ้ง เพราะ เห็นแล้วนำไปพูด

ผู้ที่เคยชมภาพยนตร์เรื่อง *The Godfather* อาจจะพอจำได้ถึงตอนที่มิผู้ส่ง
 ปลาตายมาให้เพื่อบอกว่าลู ก้า บริษัทได้ถูกสังหารและโยนทิ้งทะเลให้ไปอยู่กับปลา
 นี้ก็คือเวเนเต็ตต้าแบบหนึ่งของมาเฟียเช่นกัน

บทสรุป

ในเมื่อมาเฟียออกจะเป็นศัตรูกับชาวบ้านถึงขนาดนี้แล้ว ข้อกล่าวหาว่าคน
 ซิซิลีเป็นมาเฟียทั้งหมดคงเป็นเรื่องไม่ยุติธรรมนัก เพราะอันที่จริงมาเฟียคือคนเพียง
 กลุ่มเดียวเท่านั้น หากจะหมายถึงว่าผู้ให้การร่วมมือในการปิดปากเงียบไม่บอกแก่
 ทางการว่าผู้ใดเป็นมาเฟียบ้าง ก็ยังคงกล่าวไม่ได้ยุติว่าคนซิซิลีเป็นเช่นนั้นทั้งหมด
 ตรงกันข้าม ในสมัยนี้การรณรงค์ต่อต้านมาเฟียเข้มแข็งขึ้นมาก ผู้คนประกาศตัวเป็น
 ศัตรูกับมาเฟียอย่างไม่เคยมีมาก่อน

จะเห็นได้ว่า ในอิตาลีมีความแตกต่างระหว่างมาเฟียก่อนและหลังการรวม
 ประเทศอยู่บ้าง จากข้อมูลที่ศึกษามา มาเฟียก่อนหน้าที่จะมีการรวมประเทศเป็น
 มาเฟียที่อยู่เคียงข้างชาวบ้านที่อยู่ใต้ระบบการปกครองของราชวงศ์บูร์บง เมื่อรวม
 ประเทศแล้ว ซิซิลีเข้าสู่ความยากจนมากขึ้นไปกว่าเดิม ทำให้เกิดมาเฟียขึ้นมาสอง
 กลุ่มที่มีได้เป็นที่พึ่งให้คนยากจนจนนัก พวกแรกคือพวกเจ้าของที่ดินซึ่งหันมารว
 มือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลในการกอบโกยผลประโยชน์ พวกที่สองคือชาวบ้านผู้ซึ่ง
 ยากจนและต้องหันมาเป็นโจรและถูกทางการตามล่าจนต้องอพยพย้ายไปประเทศ
 อเมริกา และพวกนี้เองที่ในที่สุดได้ละทิ้งอุดมการณ์ในการอยู่ข้างเดียวกับประชาชน

ผู้ยากไร้มาเป็นการกอบโกยผลประโยชน์เพื่อให้พวกของตนอยู่ดีมีสุขอยู่เพียงฝ่ายเดียวโดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่ตกอยู่กับชาวบ้าน และทั้งหมดนี้ทำให้ความรู้สึกของชาวซิซิลีเปลี่ยนไป

ปัจจุบันนี้มีการต่อต้านมาเฟียอย่างเป็นทางการเป็นจริงเป็นจังขึ้นและดูเหมือนว่าจะได้รับความร่วมมือเป็นอันมาก กฎ omertà กำลังจะเสื่อม ทั้งนี้ก็เพราะการกระทำของมาเฟียรุ่นใหม่นั้นเอง

สำหรับการรับรู้ของคนไทยที่มีต่อคำว่ามาเฟีย นั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าอิทธิพลหลักที่มีต่อการรับรู้ “มาเฟีย” มาจากภาพยนตร์ฮอลลีวู้ดเรื่อง *The Godfather* ซึ่งเป็นภาพยนตร์รางวัลออสการ์ในปี ค.ศ. 1972²⁴ ซึ่งนำมาจากนวนิยายชื่อเดียวกันของมาริโอ ปุซซี (Mario Puzi) เพราะสำหรับผู้ที่เคยชมภาพยนตร์เรื่อง *The Godfather* แล้ว จะทราบดีว่าการบรรยายตัวละครในเรื่องสั้นเรื่อง “มาเฟียกันซอย” เป็นการเลียนแบบตัวละครในภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน ซึ่งอาจพออนุมานต่อไปได้ว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้คงเป็นที่รู้จักกันในสังคมไทย ณ ขณะนั้นเช่นกัน เพราะตามปรกติการหยิบประเด็นใดประเด็นหนึ่งมาล้อเลียน จะต้องเป็นเรื่องที่คนในสังคมรู้จักกันเป็นอย่างดีในวงกว้างขวาง หากไม่แล้วการล้อเลียนอาจไม่เป็นผล ผู้อ่านอาจไม่เข้าใจถึงอารมณ์ขันขันหรือเสียดสีที่ซ่อนอยู่ในตัวงานได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าการรับรู้ของคนไทยที่มีต่อคำว่ามาเฟีย มิได้รับโดยตรงมาจากอิตาลี หากแต่ผ่านภาพยนตร์ฮอลลีวู้ด ซึ่งดัดแปลงมาจากนวนิยายอีกทีหนึ่ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁴ <http://www.oscar.com>.